ПРОГРАМА РОЗВИТКУ
кафедри географії України географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

на 2025-2030 роки

ПРОГРАМНІ ТЕЗИ

Розвиток географічного факультету в умовах становлення державної незалежності України став важливим чинником формування нових наукових підрозділів, що відповідали потребам часу та завданням національної освіти. Одним із таких структурних утворень стала кафедра географії України, офіційно створена 1 червня 1995 року. Її утворення стало логічним продовженням освітньо-наукової діяльності факультету, адже ще в другій половині 1980-х років тут здійснювалася підготовка фахівців з географії, зокрема в межах педагогічного відділення.

Засновником та першим завідувачем кафедри став доктор географічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України П.Г. Шищенко — провідний науковець у галузі географії, чия діяльність сприяла інституційному утвердженню кафедри та розвитку її навчально-наукової бази.

У період із травня по серпень 2000 року обов'язки завідувача кафедри виконувала доктор географічних наук, професор Л.Л. Малишева. За її ініціативи на кафедрі було відкрито нову сучасну спеціалізацію — «Екологічний менеджмент», що значно розширило тематичне поле підготовки майбутніх географів.

Упродовж серпня 2000 р. — вересня 2019 р. кафедру очолював доктор географічних наук, професор О.Ю. Дмитрук — визнаний фахівець у таких напрямках, як рекреаційна географія та туризм, урбоекологія та урболандшафтознавство, конструктивна географія, рекреаційне природокористування, географічна індикація ресурсів, геотуризм та екотуризм, а також стандартизація географічної освіти. Його наукова й організаційна діяльність сприяли глибокому осмисленню ролі кафедри в системі національної географічної науки та освіти.

З січня 2020 р по січень 2025р завідувачем кафедри був обраний кандидат географічних наук, доцент Сергій Іванович Уліганець, який спеціалізується в галузі управління туристсько-рекреаційною діяльністю, дослідженнях у сферах екологічного, активного, ено- та гастрономічного туризму, а також у вивченні питань рекреаційної географії та географічної освіти. Його діяльність була спрямована на посилення прикладного компонента географічної науки, розширення співпраці кафедри з органами влади, туристичними установами й регіональними громадами.

З 14 січня 2025 року виконання обов'язків завідувача кафедри здійснює доктор географічних наук, професор П.О. Масляк — відмінник освіти України, заслужений працівник освіти України, академік Академії наук вищої освіти України. Його багаторічний науково-педагогічний досвід, глибоке розуміння стратегічних напрямів розвитку географічної науки та освіти формують новий етап у розвитку кафедри, орієнтований на інтеграцію в міжнародний

академічний простір, міждисциплінарні дослідження та формування інноваційного освітнього середовища.

Кафедра географії України послідовно реалізує завдання наукової і професійної підготовки фахівців, забезпечує науково-методичну підтримку освітніх програм, веде активну дослідницьку діяльність у сфері регіональної географії, туризмознавства, рекреаційної та соціальної географії, роблячи вагомий внесок у розвиток української географічної школи.

Структура кафедри (на 26 травня 2025 року) професорсько-викладацький склад кафедри: штатні - 1 доктор наук (проф. П.О. Масляк); 10 кандидатів наук (доц. Уліганець С.І., доц. Гринюк О.Ю., доц. Купач Т.Г., доц. Аріон О.В., доц. Олішевська Ю.А., доц. Дем'яненко С.О. , доц. Корогода Н.П. доц. Петрина Н.В., ас. Кочеткова І.В., ас. Гайдай С.В. 1 сумісник к.геогр.н., ас Батиченко С.П. Навчально-допоміжний персонал: 5 (Білоконь Т.К., Нерезенко Н.В., Шинкаренко У. Ю., Кириченко Д.В.). Співробітники навчальної лабораторії Лабораторія освітніх технологій в географії «EduTech» : 2 (Сахно Г.В., Петровський І.І.)

1. Пріоритетні напрями роботи кафедри

Розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту» (№1556-VII від 01.07.2014 р.), Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (№848-VIII від 26.11.2015 р.), наказу МОН України від 19.11.2024 № 1625 «Про особливості запровадження змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти», Статуту Університету (нова редакція, 2022), а також положень Стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018–2025 рр., затвердженого Вченою радою Університету 12 грудня 2022 року (нова редакція). Враховано також основні напрямки розвитку географічного факультету.

З урахуванням вищезазначених передумов створення програми, ключовими завданнями щодо реалізації напрямів Стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка визначено наступне :

- підвищення конкурентоспроможності та іміджевої привабливості освітніх програм кафедри виступає одним із ключових чинників зміцнення її позицій у сфері освітніх послуг, а також посилення авторитету серед наукової спільноти та представників професійного середовища. Цей аспект має істотний вплив на ефективність вступної кампанії, оскільки сприяє зростанню зацікавленості серед абітурієнтів та формуванню вмотивованого контингенту здобувачів освіти. За напрямами ОКР «Бакалавр» за спеціальністю С6 «Географія та регіональні студії» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація» (ВБ «Просторовий розвиток рекреаційних територій) та Спеціальність А4 Середня освіта Спеціалізація А4.07 Географія галузь знань А освіта та ОНП «Проектування та геобрендинг рекреаційних територій» за спеціальністюС6 «Географія та регіональні студії» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація» та Спеціальність А4 Середня освіта Спеціалізація А4.07 Географія галузь знань А Освіта ОКР «Магістр» шляхом формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, спрямованих на засвоєння сучасних

наукових концепцій, формування вмінь та навичок самостійної роботи, збору та обробки вихідної інформації, створення творчого продукту;

- забезпечення високої якості викладання навчальних дисциплін передбачає активне впровадження в освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, включаючи використання мультимедійних засобів, інтерактивних освітніх платформ, електронних ресурсів і цифрових інструментів навчання. Це сприяє підвищенню ефективності викладання, поліпшенню засвоєння навчального матеріалу та розвитку аналітичного й практичного мислення у студентів. Крім того, одним із ключових чинників підвищення якості викладання є цілеспрямоване включення результатів науково-дослідної діяльності викладачів до змісту навчальних курсів. Такий підхід забезпечує тісний зв'язок між освітою та наукою, сприяє оновленню навчального контенту на основі сучасних досліджень і формує у здобувачів освіти здатність до критичного осмислення інформації, самостійного наукового пошуку та інноваційної діяльності;
- популяризація та висвітлення результатів науково-дослідної та педагогічної роботи кафедри шляхом проведення наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, гостьових лекцій з актуальних проблем у сфері туризму та рекреації в контексті сучасних викликів, зокрема важливості підтримки та розвитку туристичної галузі у виданні періодичного наукового збірника «Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів»;
- підготовка кадрового резерву кафедри з числа аспірантів;
- удосконалення освітньої та наукової діяльності кафедри географії України шляхом інтеграції міжнародного досвіду провідних університетів світу є стратегічно важливим напрямом розвитку, спрямованим на підвищення її академічного статусу, а також зміцнення позицій факультету та університету в цілому в глобальному освітньому просторі;
- активізація роботи щодо запрошення лекторів з інших ЗВО та фахівців-практиків, що можуть ознайомити студентів з професійними обов'язками та завданнями у їх сфері;

2. Навчальна та навчально-методична робота

Рівень навчальної та навчально-методичної роботи кафедри є ключовим індикатором якості освітнього процесу та обумовлюється ефективністю організації навчально-методичного забезпечення, впровадженням інноваційних підходів до викладання та актуалізацією змісту навчальних дисциплін.

Реалізація цього напряму передбачає впровадження комплексу заходів і процедур, спрямованих на постійне вдосконалення освітньої діяльності. Такі дії прямо впливають на якість підготовки здобувачів освіти, визначають рівень сформованості фахових компетентностей та забезпечують конкурентоспроможність випускників на сучасному ринку праці. А саме:

- удосконалення освітньої діяльності кафедри здійснюватиметься через системне оновлення освітніх програм, навчальних планів та робочих програм з урахуванням результатів акредитації, внутрішнього й зовнішнього моніторингу, а також рекомендацій ключових стейкголдерів. Оновлення навчальних дисциплін

спрямоване на відповідність сучасним вимогам ринку праці, науково-технічному прогресу та потребам професійного розвитку здобувачів вищої освіти. Залучення зацікавлених сторін забезпечує актуалізацію змісту освіти та підвищення конкурентоспроможності випускників у сучасному соціально-економічному середовищі;

- узгодження та контроль за змістом наповнення робочих навчальних програм дисциплін освітніх програм кафедри з метою структурно-логічного викладання матеріалу та уникнення дублювання тематики;
- перманентне оновлення навчально-методичного забезпечення викладання дисциплін, зокрема підготовка та публікація підручників та навчально-методичних посібників, навчально-методичних комплексів, робочих зошитів, практикумів, тренінгів, завдань для самостійної роботи студентів;
- організація гостьових лекцій/відео-конференцій для студентів кафедри, які проводять відомі науковці з провідних університетів України та за кордоном, а також фахівці з науково-дослідних інститутів і керівники відповідних державних установ;
- організація навчальних та виробничих практик студентів кафедри в профільних установах, організаціях, на підприємствах;
- підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Забезпечення підготовки аспірантів для посилення кадрового потенціалу кафедри та інших університетів України. На кафедрі навчаються 7 аспірантів. Стажування на кафедрі викладачів географічних факультетів університетів України та інших країн.

3. Наукова робота та міжнародні зв'язки

- сприяння науковій роботі професорсько-викладацького складу кафедри з підготовки дослідницьких проєктів та участі в національних міжнародних конкурсах на отримання грантів;
- створення окремих дослідницьких груп кафедри із залучення представників інших кафедр географічного факультету та інших факультетів (інститутів) університету з метою проведення спільних наукових досліджень, публікацій наукових статей, монографій тощо;
- підвищення публікативної активності науково-педагогічних працівників кафедри у фахових виданнях та виданнях, що входять до міжнародних науково-методичних баз даних в тому числі Scopus та Web of Scince та впровадження нових наукових результатів у навчальний процес;
- організація та проведення міжнародних науково-практичних конференцій (2025-2030 р), круглих столів, семінарів;
- підвищення ефективності наукового керівництва та контролю якості підготовки дисертаційних робіт шляхом організації фахового семінару на кафедрі із залученням фахових рецензентів з інших кафедр факультету з метою зміцнення наукової складової діяльності аспірантури та докторантури;
- пошуку та налагодження контактів із профільними кафедрами вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти для проведення спільних наукових досліджень та публікацій їх результатів, іноземних професорів для читання

лекцій з актуальних проблем у сфері туризму та рекреації в контексті сучасних викликів, зокрема важливості підтримки та розвитку туристичної галузі;

- заохочення та усесторонння підтримка випускників аспірантури з метою їхньої подальшої науково-освітньої роботи на кафедрі.

4. Робота зі студентами

- співробітники кафедри Географії України дотримуються студентоорієнтованого підходу у підготовці сучасного кваліфікованого фахівця, що узгоджується із загальними принципами освітнього середовища здобувачів вищої освіти Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та закріплено в окремих положеннях Статуту університету. Навчальний процес на кафедрі побудований на принципах академічної свободи, що забезпечується різноманітністю методів викладання та навчання;
- невід'ємною частиною освітнього процесу є проведення навчальних практик, що спрямовані на закріплення теоретичних знань та набуття професійних навичок. З урахуваннями виду практики та освітньої програми здобувачі освіти можуть пройти її в установах, з якими було заключено відповідні меморандуми про співпрацю: Департамент культури та туризму КОДА, офіційний оператор курорту Bukovel (туристичний центр), ТІЦ в будівлі КМДА, Вишгородський історико-культурний заповідник, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, Щасливський академічний ліцей, ГО «Асоціація цифровізації та оцифровування галузей креативної економіки: туризму та культури»;
- наукове керівництво викладачів кафедри курсовими, бакалаврськими, магістерськими роботами, підготовкою доповідей здобувачів вищої освіти на наукових конференціях, наукових публікацій;
- сприяння участі студентів кафедри в організації та проведенні факультетських і університетських навчальних, наукових та культурно-розважальних заходів. регулярне проведення засідань студентсько-аспірантського семінару кафедри, де заслуховуються доповіді на актуальні теми з конструктивно-географічних досліджень та екологічних питань;
- куратори від кафедри підтримують постійний зв'язок зі студентами, для своєчасного виявлення й вирішення організаційних питань, наданню консультацій щодо освітнього процесу, наукових досліджень, відвідування занять тощо;
- спільна робота студентів, магістрів, аспірантів та викладачів над науковими дослідженнями, результатом якої є публікація статей у наукових журналах та збірниках, сприяє інтеграції «молодих вчених» у наукову спільноту та розвитку їхніх дослідницьких навичок;
- студенти мають можливість у позааудиторний час долучитися до діяльності ТЦ «Меридіан», що сприяє розвитку активного туризму, через участь у змаганнях зі спортивного орієнтування, а також брати участь у плануванні та реалізації подорожей по Україні. В рамках проєкту «Лабораторія вчителя» на базі

Навчальної лабораторії освітніх технологій в географії «Edu Tech» здобувачі освіти обговорюють актуальні питання ролі вчителя в освітньому середовищі. Для цих зустрічей запрошуються провідні фахівці та експерти в галузі педагогіки, які діляться своїм досвідом, знаннями та методами роботи з учнями;

- створення можливостей для забезпечення міжнародної академічної мобільності студентів, аспірантів та викладачів кафедри;
- рекомендація здібних до наукової роботи випускників магістратури до вступу в аспірантуру;

5. Робота зі абітурієнтами

- науково-педагогічний склад кафедри активно займається популяризацією освітніх програм серед абітурієнтів, організовуючи різноманітні профорієнтаційні заходи. Одним із ключових напрямків є проведення лекцій та зустрічей з учнями в гімназіях, ліцеях, закладах загальної середньої освіти, коледжах. Окрім цього, кафедра бере активну участь в університетських заходах, таких як «Освітня Ліга КНУ», «КНУ ЕХРО» та «Дні відкритих дверей» (на факультеті; в університеті), де представники кафедри проводять презентації, знайомлять абітурієнтів з навчальним процесом, умовами вступу, можливостями працевлаштування. Завдяки таким ініціативам, потенційні студенти отримують можливість отримати вичерпну інформацію про освітні програми, умови навчання та подальшу кар'єрну перспективу в межах обраної спеціальності;
- для поширення актуальної інформації про діяльність кафедри забезпечується регулярне наповнення її сторінок на платформах Instagram, Facebook та YouTube;
- викладачі діляться інформацією про освітню діяльність та науково-дослідну роботу кафедри під час таких заходів як: конкурси-захистів робіт-членів МАН, Всеукраїнської олімпіади з географії для абітурієнтів КНУТШ тощо;
- сприяння підготовці абітурієнтів до вступу в університет відбувається через залучення працівників кафедри до написання та рецензування шкільних навчальних підручників для учнів старших класів;
- підтримання ефективного зв'язку з випускниками кафедри для врахування їх думок про ефективність підготовки фахівців на кафедрі і факультеті, а також для поширення інформації про кафедру, географічний факультет і університет, популяризації університетських цінностей і традицій.

6. Успішні умови реалізації програми

- спільне розуміння місії та консолідування зусиль колективу кафедри для виконання поточних та стратегічних завдань кафедри;
- ефективній кадровій політиці, використанні потенціалу науковопедагогічних кадрів;
- збереження та розвиток традицій кафедри, що забезпечили високі результати у попередні роки, у поєднанні з інтеграцією провідного міжнародного досвіду та кращих освітніх і науково-методичних практик, спрямоване на ефективну адаптацію до актуальних викликів та умов сучасного функціонування кафедри в академічному просторі;

- усесторонняя підтримка та допомога у провадженні ініціатив для розвитку кафедри з боку адміністрації факультету та університету;
- відповідному бюджетному фінансуванні.

Програму розвитку кафедри підготував к.геогр.н., доцент Уліганець Сергій Іванович.

Обговорено та прийнято за основу ухвалою кафедри географії України (витяг із протоколу засідання кафедри № 11 від 26.05.2025 р.)

Доцент кафедри географії України
кандидат географічних наук, Сергій УЛІГАНЕЦЬ

Декан географічного факультету Сергій ЗАПОТОЦЬКИЙ